תלמוד בבלי · אחרונים · בן יהוידע · סדר קדשים

בן יהוידע על זבחים

רבי יוסף חיים מבגדאד

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בן יהוידע על זבחים

רבי יוסף חיים מבגדאד

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בן-יהוידע-על-זבחים/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ז: 4
דף יח: 4
דף מא: 4
דף נג: 5
דף נד: 6
דף נט: 8
דף סא: 9
דף סב: 9
דף פח: 10
דף קא: 11
דף קא: 11
דף קב: 11
דף קיג: 13
דף קטו: 13
דף קטז: 13
דף קטז: 16
דף קיח: 17
דף קיט: 18

דף ז:

אָמַר רָבָא: עוֹלָה, דּוֹרוֹן הִיא (משלי כא, כז). נראה לי בס"ד לכך נקראת **עוֹלָה** אותיות '**על ו"ה**' כי ו"ה הוא לשון שמחה כמו שאמרו רבותינו ז"ל (איכה רבתי א, לב) בין וי לוה ניצול רבן יוחנן בן זכאי והיינו שבאה דורון אחר הכפרה ואז הוא עת שמחה.

לִפְרַקְלִיט שֶׁנִּכְנָס, דּוֹרוֹן אַחֲרָיו. נראה לי בס"ד הטעם שקורא את קרבן הכפרה בשם **פְּרַקְלִיט** מפני שכל העובר על דבר אחד מדברי תורה הרי הוא בכלל הקללה של ארור שתרגומו 'ליט' ואם כן זה הקרבן שבא בשביל כפרה פורק לזה מן ליט לכן נקרא פְּרַקְלִיט חלק התיבה לשתים וקרי בה '**פרק ליט**' שהיא תיבה מורכבת משתי תיבות וכיון שפרק לזה האדם מן ליט שהוא קללת ארור אז אומרים לזה האדם בא ברוך ה' כאשר אמר לבן לאליעזר בֹּא בָּרוּךְ ה' (בראשית כד, לא) ואמרו רבותינו ז"ל (ויקרא רבה יז, ה) שבדברים אלו הוציא את אליעזר מכלל ארור והכניסו לכלל ברוך וכנזכר בזוהר הקדוש לכן אחר הכפרה שהיא 'פרק ליט' יביא דורון זו העולה כי מספר בֹּא בָּרוּךְ ה' [257] עם כולל ג' תיבות הוא גימטריא דּוֹרוֹן [260] גם משמעות עולה שעולה ונכנס לברוך.

דף יח:

כְּשֶׁהֵן חוֹגְרִין, אֵין חוֹגְרִין לֹא לְמַטָּה מִמָּתְנֵיהֶם וְלֹא לְמַעְלָה מֵאַצִּילֵיהֶן, אֶלָּא כְּנֶגֶד אַצִּילֵי יְדֵיהֶן (יחזקאל מד, יח). נראה לי בס"ד לזה אמר (יחזקאל מד, יח) לֹא יַחְגְּרוּ 'בַּיָּזַע' חלק התיבה לשתים וקרי בה '**ב' יזע**' כלומר בשני מקומות אשר יזע שם שהם האחד 'לְמַטָּה מִמָּתְנֵיהֶם' והאחד 'לְמַעְלָה מֵאַצִּילֵיהֶן'.

ומה שאמר **אִקַּיֵּם בָּךְ** 'וְהָיוּ **מְלָכִים אוֹמְנַיִךְ**' (ישעיה מט, כג) אות א' תתחלף באות ה"א באחה"ע והכי קאמר 'וְהָיוּ מְלָכִים אוֹמְנַיִךְ' פירוש הווייה של אומניך תהיה על ידי מלכים נמצא ענין זה עצמו נרמז בפסוק הנזכר.

דף מא:

וְאִם רַבָּה סָרְחָה, אֵין פָּמַלְיָא שֶׁלּוֹ מִתְקַיֶּמֶת (ויקרא ד, ו). אף על גב דקרי לצבור אוהבו של מלך הנה סילוק הקדושה מן הפרוכת גם זה הוא שבחו של צבור משל למלך שגזר שכל מי שעובר על דבר פלונית יביא כך וכך קנס לבית המלך החדרה וכאשר עבר אוהבו על אותו דבר והוכרח להביא הקנס לפנים החדרה יצא המלך מן החדר כדי שלא יתבייש אוהבו ממנו כשמביאו לפניו ועיין מהרש"א ז"ל.

דף נג:

מַאי טַעְמָא? **אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר**: **לְפִי שֶׁלֹּא הָיְתָה בְּחֶלְקוֹ שֶׁל טוֹרַף**. נראה לי בס"ד היינו טעמא דקרי לבנימין בשם **טוֹרַף** שבחלקו היה בית קודש קדשים שעליו נאמר בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת (שיר השירים ד, ד) תל שכל פיות פונים (ברכות ל.) שהוא העיקר הנקרא בית תפלה כדכתיב בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים (ישעיה נו, ז) ולכן האבן שבחשן של בנימין היתה יָשְׁפֶּה (שמות כח, כ) והיינו 'יש פה' שבחלקו היה בית תפלה שהוא בית קודש קדשים והוא תל שכל פיות פונים בו.

גם **טוֹרַף** בהפוך אתוון פּוֹטֵר מלשון יַפְטִירוּ בְשָׂפָה (תהלים כב, ח) וכן פּוֹטֵר מַיִם (משלי יז, יד).

גם **טוֹרַף** 'טור פ"ה' נמצא יהודה לקח מן המזבח קרן אחת וזהו שאמר דוד המלך ע"ה דאתי מיהודה זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּתִיהָ (תהלים קלב, יד) שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי (תהלים קלב, יז) קאי על קרן המזבח הנזכר.

ומה שאמר '**מִזְבֵּחַ הָיָה אוֹכֵל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה אַמָּה**' נראה כנגד זה תיקן דוד המלך ע"ה מאה ברכות בכל יום.

רְצוּעָה הָיְתָה יוֹצְאָה מֵחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה וְנִכְנֶסֶת בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין. יש להקשות כשחלקו את ארץ ישראל לשבטים מה ראו להכניס ליהודה רצועה אחת בחלקו של בנימין, דהא ודאי אין דרך לעשות חלוקה מעורבבת בעקלתון ובפרט כי כל חלוקה היא גדולה מאד ארץ רחבת ידים מה ראו על ככה להכניס אמה אחת או שתים לאחד בגבול חבירו?

ונראה לי בס"ד כי מחלקי הארץ היו נביאים בעלי רוח הקודש והמה ידעו ששם בחלקו של בנימין יהיה בית המקדש ומקום המזבח ששם נעקד יצחק אבינו ע"ה והמה צפו ברוח הקודש שאברהם אבינו ע"ה אחר עקידת יצחק נתנבא שיהיה ליהודה חלק במקום המזבח ששם נעקד יצחק אבינו ע"ה יען דכתיב וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָֹה יִרְאֶה (בראשית כב, יד) נמצא קראו יִרְאֶה שהוא בהפוך אתוון אַרְיֵה והיינו לומר מי שנדמה לאריה יש לו חלק ונחלה כאן, ולכך אש של מעלה היתה רבוצה על גבי מזבח בבית ראשון דוגמת אריה מפני שיהודה שנמשל לאריה יש לו חלק שם ולכן הוכרחו מחלקי הארץ לתת רצועה ליהודה בחלקו של בנימין במקום המזבח כדי לקיים דבר זה.

וענין זה רמזו יעקב אבינו ע"ה בברכותיו ליהודה דכתיב גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ כָּרַע רָבַץ כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ (בראשית מט, ט) והיינו **גּוּר** לשון 'גירה' רצונו לומר תשכון במקום שיש בו צורת **אַרְיֵה** ששם אש של מעלה רובצת דוגמת אריה **מִטֶּרֶף בְּנִי** בנימין שהיה חופף לבלוע הרצועה שלך **עָלִיתָ** שנצחת ונתגברתה ולא היה יכול לבלעה

כי נתן השם יתברך בלב מחלקי הארץ לעשות לך רצועה שם במקום המזבח **כָּרַע** בבית ראשון **רָבַץ** בבית שני ואחר כך יהיה **כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא** בבית שלישי כי מדת **מִי** שהוא סוד בינה עלאה **יְקִימֶנּוּ** קימה שלימה.

וְהָיָה בִּנְיָמִין הַצַּדִּיק מִצְטַעֵר עָלֶיהָ בְּכָל יוֹם לְנוֹטְלָהּ (**דברים לג, יב**). מקשים מאחר שידע בנימין הצדיק שאותה רצועה היתה מחלקו של יהודה איך ישתוקק לנטלה, וכי עולם של הפקר הוא לחטוף ח"ו דבר שאינו שלו, ולא עוד אלא שמצינו שקבל שכר על זאת? ונראה לי בס"ד דאמרו רבותינו ז"ל סבור מעיקרא לבנות בית המקדש בחלק בנימין בְּעֵין עֵיטָם שהוא מקום גבוה ביותר ואחר כך הסכימו לבנותו בירושלים שהיא למטה מעין עיטם דכתיב בֵּין כְּתֵפָיו שָׁכֵן (דברים לג, יב) ולכן יש לומר דבנימין לא היה רוצה ליטול אותה הרצועה שהיא חלק יהודה לעצמו אלא רצה ליטול ולסלק אותה מן קדושת המזבח שלא יהיה המזבח בנוי באותו מקום כדי שתטול אותה הרצועה מקדושת המזבח כי נשתוקק שיבנה בית המקדש בְּעֵין עֵיטָם ואז יהיה מקום המזבח רחוק מחלק יהודה הרבה ולא יגיע לאותה רצועה כלל 'לְפִיכָךְ זָכָה וְנַעֲשָׂה אוּשְׁפִּיזְכָן לַשְׁכִינָה' פירוש שבית המקדש נעשה קבוע בחלקו בין בבית שני בין בבית שלישי שיבנה בב"א שלא נשתנה לבנותו בחלק אחר אחר שחרב בראשון.

דף נד:

מִלַּמֵּד שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ גָּבוֹהַּ מִכָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גְּבוֹהָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת (**דברים יז, ח**). נראה לי בס"ד דיליף זה מן פסוק 'וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ' (דברים יז, ח) דלשון זה כפול לכן דריש **וְקַמְתָּ** משאר ארצות לארץ ישראל שהיא גבוהה מה **וְעָלִיתָ** מן ארץ ישראל לירושלים ששם המקדש שהיא גבוהה מן ארץ ישראל.

וְעַל דָּבָר זֶה נִתְקַנָּא בֵּיהּ דּוֹאֵג הָאֲדוֹמִי בְּדָוִד (**תהלים סט, י**). קשא למה נתקנא מדבר זה שכיון בו דוד המלך ע"ה להלכה והלא הוא תמיד היה מכוין להלכה בכל ענין וכאשר הוא עצמו הגיד לשאול המלך ע"ה דבר זה על דוד המלך ע"ה שאמר לו 'וַיהוָה' עִמּוֹ' (שמואל א' טז, יח) שהלכה כמותו בכל מקום דהוה גלי מסכתא בכל דבר ודבר (שבת נו.) ומאי רבותיה דדבר זה שכיון בו להלכה?

ונראה לי בס"ד דראה דבר זה שכיון בו להלכה נעשה ממנו הכרח דהמלוכה היא לדוד המלך ע"ה ולא לשאול המלך ע"ה והיינו כי שתי מצות נצטוו ישראל לקיים בכניסתם לארץ שהן לשום מלך ולבנות בית המקדש ושתי מצות אלו נצמדים יחד והנה מקום המקדש לא נאמר לנביא בפירוש והיו צריכין לידע מקומו מן הכתובים וכאשר באו

שמואל ובית דינו וכל הסנהדרין וחכמי הדור ועשו אסיפה גדולה בית המדרש כדי לברר מקום המקדש מן הכתובים נתעלם הדבר מהם ולא היו יכולין לכוין עד שבא דוד המלך ע"ה וכיון להלכה את מקומו שצריך לבנותו בנחלת בנימין משום דחזא טעמא רבא בדבר זה דבכלהו שבטים כתיב 'וְיָרַד' (יהושע יח, טז) ובנחלת בנימין כתיב 'וְעָלָה' בלבד ולא כתיב 'וְיָרַד' ועוד כיון דבר אחר דסבור לבנותו בְּעֵין עֵיטָם שהוא גבוה יותר ובא דוד המלך ע"ה והסביר להם ד'נִתָּתַי בֵּיהּ קָלִיל' דכתיב וּבֵין כְּתֵיפָיו שָׁכֵן (דברים לג, יב) וכולם הסכימו על דברים אלו וידעו שכן הוא האמת.

והנה באמת מה שחידש דוד המלך ע"ה דברים אלו מן הכתובים אין בזה חכמה נפלאה שראויה להתעלם מעין הבדולח של אדונינו שמואל הנביא ע"ה וכל חכמי הדור ההוא לכן יש לומר כיון דבאמת נתעלם דבר זה מהם והשיגו דוד המלך ע"ה לבדו נעשה מזה הכרח גדול לומר שהמלוכה הנצמדת עם בנין בית המקדש היא ראויה לדוד המלך ע"ה כי כמו שבית המקדש רק הוא השיג מקומו מן הכתובים כן המלוכה הוא לבדו ישיג אותה וראויה אליו מאחר דשימת מלך ובנין בית המקדש תלוים זה בזה ונצטוו בהם ביחד.

ועל דרך זה אמר פרעה ליוסף הצדיק ע"ה אַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתְךָ אֶת כָּל זֹאת אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ (בראשית מא, לט) והיינו רצונו לומר זה הפתרון שפתרת הוא קרוב לשכל ואין זה חכמה עמוקה שראוי שתתעלם מעיני חכמי מצרים ומאחר שנתעלמה מהם ונגלית רק לך, זו הוכחה שרצה האלקים להודיע לנו שאין נבון וחכם כמוך וראוי לך שאתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי.

וכן הדבר אצל דוד המלך ע"ה מאחר דמקום המקדש נתעלם מכל החכמים ולא השיגו אלא רק דוד המלך ע"ה לבדו, הורו בזה מן השמים שגם שימת מלך ראויה לדוד המלך ע"ה דוקא כאשר זכה לבדו להשיג מקום המקדש ולכן דואג שראה בעין שכלו דאחרי זה יבואו להכריח מחמת השגה זו שתהיה המלכות לדוד המלך ע"ה דוקא נתקנא בו והוכרח להוציא שם רע בפיסול היחוס כדי לפסלו ח"ו מהיות מלך.

ועוד נראה לי בס"ד שנתקנא דואג בראותו שכיון המקום מחמת שידע כי על ידי זה יכריחו שהמלכות היא ראויה לדוד המלך ע"ה דווקא ולא לשאול המלך ע"ה והיינו דמצינו במדרש רבה בְּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף (בראשית מט, כז) מדבר במלכותו מה זאב חוטף ואוכל אף שאול חטף המלוכה שנאמר 'שָׁאוּל לָכַד הַמְּלוּכָה' (שמואל א' יד, מז) רבי פנחס פתר קרא במזבח מה הזאב חוטף אף מזבח חוטף הקרבנות עד כאן.

והנה לדרשה ראשונה משמע שאין המלוכה שייכה לשאול אלא חטף אותה משל אחרים

והיינו משל דוד המלך ע"ה אבל לדרשה שניה דפתר לקרא במזבח ליכא למשמע דא ולעולם שאול ראוי למלכות ולקח את שלו, וכיון ששתי דרשות אלו נדרשים מנא ידעינן איזה דרשה היא עיקר? ברם אחר שמצינו שדוד המלך ע"ה כיון להלכה במקום בית המקדש שלא לבנותו בְּעֵין עֵיטָם אלא למנחת ביה קליל לבנותו בִּירוּשָׁלַיִם דכתיב 'וּבֵין כְּתֵיפָיו שָׁכֵן' (דברים לג, יב) ולא כתיב 'בְּרֹאשׁוֹ' וכיון דנבנה בירושלים אז ממילא נעשה מקום המזבח באותה רצועה של יהודה כי בעין עיטם ליכא רצועה דכן מפורש בגמרא דיומא (יומא יב.) רצועה היתה יוצאת מחלקו בחלקו של בנימין ובה היה מזבח בנוי נמצא עיקרו של מזבח היה בחלקו של יהודה באותה רצועה והשתא אי דרשינן 'בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף' (בראשית מט, כז) כדרשה של רבי פנחס דקאי על המזבח מה זאב חוטף אף מזבח חוטף הקרבנות קשא והלא המזבח לא היה בחלק בנימין אלא בחלק יאודה באותה רצועה וכמפורש בברייתא דיומא הנזכר לעיל? על כן מוכרח לפרש הכתוב 'בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף' על המלוכה שלא היתה שלו וחטף אותה, ועל כן ודאי אחר שנטרד שאול המלך ע"ה ממנה יבא דוד ויקח את שלו והוא ימלוך בודאי דאם היתה המלוכה של שאול אפילו שנטרד ממנה מכח מלחמת עמלק יבא בנו ויקחנה אבל אם שאול חטף אותה לפי שעה הנה ודאי אחר שנטרד ממנה יבא מי ששלו היא ויקחנה, ולכך נתקנא בדוד המלך ע"ה כי ראה שבודאי הוא ימלוך ולכן חיפש לו צד פיסול ח"ו מצד היחוס דאתי מרות המואביה.

ובזה מדוקדק היטב דברי רבא דאחר שאמר הדרשה שדרש דוד המלך ע"ה שלא לבנות המקדש בעין עיטם אלא למיחת ביה מעט לבנותו בירושלים משום דכתיב 'וּבֵין כְּתֵיפָיו שָׁכֵן' אמר ועל דבר זה נתקנא דואג דבר זה דייקא.

דף נט.

אֶלָּא כְּשֶׁהוּא שָׁלֵם, וְלֹא כְּשֶׁהוּא חָסֵר. נראה לי מפיק לה מתיבת עָלָיו (שמות כ, כ) כלומר 'על יו' והיינו 'על' רצונו לומר סמוך כמו (במדבר ב, כ) וְעָלָיו מַטֵּה מְנַשֶּׁה, וסמוך לאותיות 'יו' יש אותיות 'כז' והמזבח בימי שלמה המלך ע"ה היה כ"ח על כ"ח עם האמה של היסוד נמצא מלבד האמה הוא כ"ז ולזה אמר 'עָלָיו' כשהוא שלם רצונו לומר שלם בכ"ז אמות שלמים ולא חסרים.

דף סא:

אֵשׁ שֶׁל שָׁמַיִם. נמצא בבית ראשון שהיה המזבח כ"ח על כ"ח היה מספיק להם מפני דאש שמים מסייעת ובזה יובן בס"ד (שמות טו, ו) יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ כלומר בזמן שהיה המזבח כ"ח אמה יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי וכו'.

דף סב:

אָמְרוּ לוֹ: 'קְטוֹרָה' **כְּתִיב**, **קָרָא עֲלֵיהֶם**: '**בְּנֵי קְטוֹרָה**' (**בראשית כה**, ד). הנה לפירוש רש"י ז"ל קראם 'בני קטורה' לגנותם על אשר אמרו לו קטורה כתיב, וצריך להבין מה פשעו בדבר זה מאחר כי באמת 'קְטוֹרָה' כתיב.

ונראה לי בס"ד העניין הוא על דרך מה שמספרים העולם באחד שגיהק ופיהק שפתח פיו ושכח להניח ידו על סנטירו ואיש היה יושב אצלו ורצה לגנותו ויאמר אליו בפתיחת פיך יראתי פן תבלענ! והשיב לו איך היית ירא בכך הלא אתה יודע כי יהודי אני ואסור לבלוע בשר חזיר!

וכן הדבר הזה הם עשו גנאי לרבי טרפון בדבר זה כי רבי טרפון לא היה קורא בספר תורה או בחומש דרך קריאה בתורה כדי שהודיעו אותו שטעה בקראו '**יוֹחָנִי**' במקום '**קְטוֹרָה**' אלא רבי טרפון דברים בעלמא הגיד להם שיש לו קבלה שלקח אשה ששמה 'יוֹחָנִי' מלבד האשה ששמה קטורה המדבר בה הכתוב ואין כונתו בדברים לקרות גוף הכתוב ולכן כיון שאמרו לו '**קְטוֹרָה כְּתִיב**, משמע שחשבו שהוא קורא כתוב של תורה וטעה בו לומר 'יוֹחָנִי' במקום 'קְטוֹרָה' לכן גם הוא ביזה אותם לפי דרכם מעין הגנות שעשו בכבודו ח"ו ואמר ראוי שתהיו אתם נקראים '**בְּנֵי קְטוֹרָה**' על אשר נתקנאתם בשביל 'קְטוֹרָה' שחשבתם שהחלפתי את שמה וקראתיה בשם 'יוֹחָנִי' וכל זה אני אומר לפי פירוש רש"י שפירש לגנאי.

ברם יש לפרש שהם לא נתכוונו לגנות אלא נתכוונו לכבוד וגם הוא השיב להם תשובה שכיבד אותם בה והוא דאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה סא, ד) 'קְטוֹרָה' זו הגר ולמה נקרא שמה קטורה? שנאים מעשיה כקטורת, ופירשו המקובלים דאחר שהולידה את ישמעאל נתקנה הגבורה שלה ונתמתקה לכן אמרו רבותינו ז"ל דנאים מעשיה כקטורת. נמצא לפי דרשת רבותינו ז"ל שם קטורה אינו שם העצם שלה כי שם העצם הוא הגר והכתוב כינה לה שם זה דקטורה לדרשה על השבח שלה ולכן בני אחותו בשמעם שקרה לה שם '**יוֹחָנִי**' אמר לו יפה כונת לעשות לה כינוי אחר חדש של 'יוֹחָנִי' שהוא לשון חן וחנינה כי גם הכתוב כינה לה שם חדש לשבח מלבד שם העצם העקרי שלה לקרותה

'**קְטוֹרָה**' לשבח לומר שנאים מעשיה כקטורת ואם כן כינויים של יוחני וקטורה ענין אחד שהם כנויים של שבח.

ועל כן אחר שראה שהם כוונו לדעתו בחשבם שכינה אותה בשם זה לשבח אז גם קרא עליהם בלשון מליצה '**בְּנֵי קְטוֹרָה**' לשבח והיינו כי הטעם דרוב בנים דומין לאחי האם (בבא בתרא קי.) מפני שהאם יש לה קשר עם אחיה מצד רוחא דשביק הבעל באשתו כמו שאמר רבינו האר"י ז"ל ולכן הבנים דומין לאחי אמם (שמות ו, כג) וכאשר ראה חכמים שכוונו לדעתו קרא עליהם '**בְּנֵי קְטוֹרָה**' פירוש בנים של אחותי שהיא קשורה בי דלכך השגתם לדעת כונתי במה שכיניתי שם 'יוֹחָנִי' להגר שהוא לשבח כעין מה שכינה לה הכתוב שם 'קְטוּרָה' לשבח.

דף פח:

כְּתֹנֶת מְכַפֶּרֶת עַל שְׁפִיכוּת דָּמִים (שמות כח, טו). נראה לי בס"ד השופך דמים פוגם בקו האמצעי שהוא סוד גופא ויש בו ד' שמות והם אהי"ה בכתר בשלש ראשונות והוי"ה בתפארת בשלש אמצעיות ושד"י ביסוד בשלש תחתונות ואדנ"י במלכות שהיא אחר נה"י [נצח הוד יסוד] וארבעה שמות אלו שהם 'אהי"ה הוי"ה שד"י אדנ"י' [426] עולה מספרם 'תוך' [426] וזה נרמז ב'**כתונת**' שהוא '**תן תוך**'.

ואומרו '**מְכַנְסַיִם מְכַפְּרִין עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת**' נראה לי בס"ד 'מְכַנְסַיִם' אותיות 'כנס מים' הוא הזרע שנקרא מים שהשליכו האדם בביאה אסורה של ערוה כנס ואסף אותו לתקנו על ידי המכנסים.

ואומרו '**אַבְנֵט מְכַפֵּר עַל הַרְהוּר הַלֵּב**' נראה לי בס"ד הגוף נקרא ט"ן כמו שאמרו רבותינו ז"ל 'טָב לְמֵיתַב טַן דּוּ' והלב הוא אב לכל אברים של הגוף וזהו 'אַבְנֵט' אותיות 'אב טן' שנתקן הלב באבנט.

ומה שאמר '**חֹשֶׁן מְכַפֵּר עַל הַדִּינִין**' כי בעשיית הדין למטה ישתוק וינוח השטן שלא יקטרג למעלה וידוע השטן רמוז באות ש' שהיא מספר יצר [300] וזהו חֹשֶׁן - נח ש'.

'**וְאֵפוֹד מְכַפֵּר עַל עֲבוֹדָה זָרָה**' נראה לי בס"ד כי עון עבודה זרה יש בו תרתי אף דהיינו על המעשה ועל המחשבה והרהור וזהו אֵפוֹד אותיות 'דו אף' והיינו דו רצונו לומר שנים.

'**וּמְעִיל מְכַפֵּר עַל לָשׁוֹן הָרַע**' נראה לי בס"ד כי בעל לשון הרע פוגם בפה ששם שערי בינה שהוא סוד ה"א ראשונה שבשם הוי"ה ברוך הוא שנקראת מ"י וזהו מְעִיל - על מי.

'**וְהַצִּיץ מְכַפֵּר עַל עַזּוּת פָּנִים**' כי ידוע בפנים יש צורת א' שהוא וא"ו ושני יודי"ן וכן בפנים יש חוטם שהוא דוגמת ו' ויש שני עינים שהם צורת שני יודי"ן וידוע כי אות אלף

רמוז בו מספר האלף כי ציץ [1000] עולה מספר אלף שהצד"י האחרון הוא של אותיות מנצפ"ך שמספרו תת"ק [900].

דף קא.

מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, כֹּהֵן גָּדוֹל וְחוֹלֵק בְּקָדְשֵׁי שָׁמַיִם הָיָה (ויקרא ח, כט). נראה לי בס"ד רמז לפי דרכו באומרו 'קָדְשֵׁי שָׁמַיִם' על השגתו בשתי הארות גדולות האחד הארת קפ"ד [184] שהוא רבוע שם הוי"ה דמלוי יודין דע"ב שהוא סוד חכמה והשני מלוי אהי"ה ביודי"ן שעולה קס"א [אל"ף ה"י יו"ד ה"י=161] שהוא סוד בינה ושתי הארות אלו קפ"ד וקס"א רמוזים בשמו הטוב כי משה [345=184+161] בגימטריא קפ"ד וקס"א כנודע ולשתים אלו קורא אותם בשם 'קָדְשֵׁי שָׁמַיִם'.

דף קא:

הָא כְּתִיב: "**וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן**"? **הַהוּא לְיַחֵס זַרְעוֹ אַחֲרָיו**. פירוש הניח תואר הכהן על פנחס עצמו דכתיב וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן (יהושע כב, ל) כאלו הוא ראשון לכהונה כמו אהרן הכהן ועל כן בדין הוא שיתייחסו זרעו אחריו כי הוא הראש.

דף קב.

קָתָנִי מִיהַת: יְבָמָהּ מֻלָּךְ, מֻלָּךְ אִין, כֹּהֵן גָּדוֹל לָא. יש להקשות הוה ליה למימר 'אחי בעלה' כי באותו זמן היו לאהרן הכהן ע"ה בנים, ואשתו אינה בת יבום ומאן דכר שמיה דיבום כאן?

ונראה לי בס"ד קראו יבמה לרמוז לפי דרכו בזה ענין גדול אשר נעשה בזכות משה רבינו ע"ה לבנים שלה שהם אלעזר ואתמר כי אמרו רבותינו ז"ל על פסוק וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף ה' מְאֹד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ) רצונו לומר שנגזר מיתה על זרעו כולם דאין השמד אלא כילוי בנים בר מינן ובתפלתו של משה רבינו ע"ה בטלה חצי הגזרה שנשארו אלעזר ואתמר ולא מתו אלא נדב ואביהו, ואם כן לולי תפלתו של משה רבינו ע"ה שהתפלל שישאר זרע לאהרן הכהן ע"ה היה ראוי שיהיה נקרא משה רבינו ע"ה יבמה של אלישבע אשתו של אהרן הכהן ע"ה שאם מתקיים באהרן כלוי בנים לגמרי שלא ישאר לו זרע היה צריך שמשה רבינו ע"ה מיבם את אלישבע אחר פטירת אהרן הכהן ע"ה שנפטר קודם משה רבינו ע"ה.

אֵימָא: **אַף מָלֵךְ**. הנה צריך לומר להאי תירוצא דמהפך סדר הדברים הנזכרים בברייתא והכי גריס 'אישה כהן גדול יבמה אף מלך' והתרצן קיצר בלשונו. ויש להקשות לפי זה הוה ליה למימר ששה דהא במשה רבינו ע"ה איכא תרתי?

ונראה לי בס"ד כיון דאית ליה שררת מלך בטלה לגבי דידיה שררה של כהן גדול דקיימא לן מלך קודם לכהן גדול וילפי בגמרא זה (הוריות יג.) מדכתיב עַבְדֵי אֱדֹנֵיכֶם (מלכים א' א, לג) דקאמר הכי דוד המלך ע"ה לצדוק שהיה כהן גדול ולנתן הנביא נמצא שררה של כהן גדול לא חשיבה שררה לגבי שררה של מלכות.

ונראה לי בס"ד מה שזכתה אלישבע לחמשה שמחות יתירות על בנות ישראל כי היא היתה בחינת רחל שהיא באות ה"א אחרונה של שם הוי־ה כמו שאמר רבינו האר"י ז"ל בסוד שמה שנקראת 'אלישבע' ומספר ה' הוא חמשה לכך היה לה יתרון חמשה בשמחה כי 'חמשה' ו'שמחה' שוים באותיות.

"**וַיֵּצֵא מֵעִם פַּרְעֹה בָּחֳרִי־אָף**", **וְלָא אָמַר לֵיהּ וְלָא מִידִי. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: סְטָרוֹ וְיָצָא** (**שמות יא, ח**). אין הדבר כפשוטו שהכהו על לחיו דזה אי אפשר לומר כלל ומצינו באותו מעמד חלק כבוד למלכות אפילו בדיבור שאמר לו וְיָרְדוּ כָל עֲבָדֶיךָ אֵלַי וְהִשְׁתַּחֲווּ לִי לֵאמֹר וכו' (שמות יא, ח) ואיך יכהו?

אך הכוונה כי היה דרכו כשיצא מפניו הולך דרך אחוריו כדי שיהיו פניו כנגד פרעה ואינו הופך אליו גבו ואותו היום זלזל בו קצת שהפך פניו כנגד הפתח ועם כל זה לא זלזל בו הרבה להפוך גבו אליו כנגד פניו ממש אלא הלך מן הצד והפך גבו על דרך שאמרו (ברכות כז.) אל יתפלל אדם אחורי רבו ממש אלא מצדד אצדודי וזהו שאמר סְטָרוֹ רצונו לומר צדדו כי סטרא הוא תרגום של הצד שהלך מצדו של פרעה ודייק לה מדכתיב וַיִּפֶן שהוא רצונו לומר הפך עצמו להיות פניו כנגד הפתח אך לא אמר וַיִּפֶן וַיֵּצֵא 'מִפָּנָיו' פַּרְעֹה אלא אמר 'מֵעִם' כלומר ממקום הצד שהוא עם פרעה.

בְּקֵשׁ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מַלְכוּת, וְלֹא נָתְנוּ לוֹ (**שמות ג, ה**). אין הכוונה שיהיה הוא מלך דבלאו הכי הוא מלך ישראל כדכתיב וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ (דברים לג, ה) אלא הכוונה בקש שיהיה כתרו ירושה לבניו כחוק כתר המלכות ועל זה אמר 'בְּקֵשׁ מַלְכוּת' רצונו לומר בקש שיהיה לו כמו חוקי המלכות כן יזכו גם בניו יורשים כתרו וממלאיה מקומו.

בְּשִׁעָה שֶׁפּוֹסְקִין גְּדֻלָּה לְאָדָם, פּוֹסְקִין לוֹ וּלְזַרְעוֹ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת (**איוב לו, ז**). נראה לי בס"ד אין פוסקין גדולה על הרוב אלא למי שהוא עניו, ורצונו לומר אדם עניו יהיה מרכבה לשם י־ה ולכן הגאה פוגם בשם י־ה שהוא מספר גאוה [15] ועניו השלם צריך שיהיה עניו במעשיו עניו בדבורו עניו במחשבתו נמצא הוא מרכבה לשלשה פעמים י־ה

שעולים מספר מ"ה [15×3=45] לכן ענוה השלימה נקראת 'מה' דכתיב (שמות טז, ז) וְנַחְנוּ מָה, ואותיות 'גְּדוּלָּה' תחלקם לשנים וקרי בה 'ג' דּוֹלָּה' שדולה שפע מן ג' שמות י־ה.

דף קיג:

וְהָאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה: לְדִידִי חָזֵי לִי הַאי אוֹרְזִילָא דְּרִימָא בַּר יוֹמֵהּ דַּהֲוֵי כְּהַר תָּבוֹר. נראה לי בס"ד כל הנך קושיות דמקשי מן מאמר הנזכר הוא פלפולא בעלמא משום יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר (ישעיה מב, כא) אך קושיא ממש ליכא יען דידוע הוא דמאמרי רבה בר בר חנה הנזכרים אינם כפשוטם ולא ראה ממש מראות אלו אלא הגאונים ז"ל פירשו שראה כל זה במראה החלום שיש בו רמז על עניינים נסתרים או דברי מוסר ויש מפרשים שהוא תקן ויסד דברים אלו בדרך משל וחידה על דברים עמוקים ולא הוה הכי ממש ואם כן מאי קושיא מהאי? אלא משום 'יַגְדִּיל תּוֹרָה' שקיל וטרי בזה כדי לחדש ולהוליד סברות להחכים התלמידים ועל זה וכיוצא שואלין את האדם ביום הדין פלפלת בחכמה.

דף קטו:

בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בִּמְקָדָּשָׁיו, מִתְיָרֵא וּמִתְעַלֶּה וּמִתְקַלֵּס. נראה לי בס"ד ידוע כל דין ועונש יהיה על ידי שם 'אדנ־י' שהוא אותיות 'דינא' אך אות אלף הוא רחמים ורק אותיות דין דשם אדנ־י הם פועלים דינא וזהו שאמר 'עוֹשֶׂה דִּין בִּמְקָדָּשָׁיו' דין דייקא 'מִתְיָרֵא וּמִתְעַלֶּה וּמִתְקַלֵּס' כנגד ג' אותיות דין או מִתְיָרֵא מצד המחשבה וּמִתְעַלֶּה מצד המעשה ומתקלס מצד הדיבור.

"**דּוֹם לַה' וְהִתְחוֹלֵל לוֹ**". **אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַפְּיל לְךָ חֲלָלִים** (תהלים לז, ז). הכוונה כהא דנדב ואביהוא שמתו בלא בנים ונמצא חלל אחד נחשב כחללים הרבה שהם הבנים שהיו יוצאים ממנו ומזרעו. והא דהוצרך להביא מקרא דשלמה גם כן לפי כי קרא דדוד המלך ע"ה לא משמע מיניה דמקבל שכר אך כאן קאמר 'עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר' (קהלת ג, ז) דמשוה אותם וכמו דבדבור ודאי איכא שכר דאין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר בריה כן בלחשות גם כן איכא שכר.

דף קטז.

מַה שְׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא וְנִתְגַּיֵּר? רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שָׁמַע (שמות יח, א). קשא והלא בכתוב מפורש ששמע ביציאת ישראל ממצרים ומה לנו להביא עצות מרחוק שהוא מחיית עמלק או מתן תורה?

ונראה לי בס"ד דכולי עלמא מודו ששמע יציאת מצרים אך השואל שואל איך לא חש פן כשיבא להתגייר לא יקבלו אותו כמו שאמרו רבותינו ז"ל (יבמות כד:) אין מקבלים גרים לימות המשיח ובאותו זמן היו ישראל בתכלית המעלות דיש לומר לא בא להתגייר לשם שמים אלא בשביל לקנות מעלות, ולזה אמר 'מַה שְּׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא לְהִתְגַּיֵּר' ולא חש שמא לא יקבלו אותי? ולזה אמר 'מִלְחֶמֶת עֲמָלֵק שָׁמַע' כלומר ששמע הסיבה שבא עמלק להלחם בישראל דאמרו רבותינו ז"ל לא מלאו לבו להלחם אלא בשביל תמנע אמו שבאה להתגייר ולא קבל אותה יעקב אבינו ע"ה וכמו שאמרו במפרשים ז"ל ולפי זה להכי בא להתגייר ולא חש פן לא יקבלו אותו כי אמר כיון שראו שעמלק נלחם בעבור דחיית הגרים ודאי לא ידחו אותו.

ומאן דאמר 'מַתַּן תּוֹרָה שָׁמַע וּבָא לְהִתְגַּיֵּר' גם מזה דן בדעתו דודאי יקבלו אותו מאחר שעשה הקדוש ברוך הוא נס גדול במתן תורה שהלך הקול מסוף העולם ועד סופו ואמאי עביד רחמנא ניסא בהכי אלא ודאי כדי ללמד שכל אחד מן האומות אם יבא להתגייר ולקבל התורה יקבלו אותו.

ומאן דאמר 'קְרִיעַת יַם סוּף שָׁמַע וּבָא לְהִתְגַּיֵּר' גם מזה דן בדעתו דודאי יקבלו אותו מאחר דראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא ע"ה ולכן דן בדעתו אם שפחה שהיא מזרע כנען זכתה להדבק כל כך כל שכן וכל שכן הוא שיזכה להדבק ולא ידחו אותו.

"**עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן**", **הִתְנַעֲרִי אֻמָּה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ בַּצָּפוֹן, וְתָבוֹא אֻמָּה שֶׁמַּעֲשֶׂיהָ צָפוֹן וְדָרוֹם** (**שיר השירים ד, טז**). בזה פרשתי בס"ד רמז הכתוב עַל צַד תִּנָּשֵׂאוּ (ישעיה סו, יב) צַד ראשי תיבות **צָפוֹן** דָּרוֹם ובזה פרשתי גם כן מה שאמר כלב עָלֹה נַעֲלֶה וְיָרַשְׁנוּ אֹתָהּ (במדבר יג, ל) כפל לשונו 'עָלֹה נַעֲלֶה' בצפון ודרום ועל ידי כך יכול נוכל לה דהשתא יאמר עורי אומה שמעשיה בצפון ובאי אומה שמעשיה בצפון ודרום.

אָמַר לָהֶן: "**וַיֵּשֶׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם**" (**תהלים כט, י**). פירש רש"י שיהיה מלך לעולם ולא ישחיתם. ויש להקשות היכא רמיז בזה שלא ישחית העולם? כי אחר אות יו"ד שמספרה עשרה ורמוז בה בריאת העולם שנברא בעשרה מאמרות יש אותיות 'כלם' כסדרן וככה עשה בעולם בדור המבול שקיים בו אותיות כלם כסדרן אך אחר כך נשבע שיהיה כסדר 'מלך' שנקראים למפרע מלך ולא כלם ולזה אמר 'וַיֵּשֶׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם' כסדר מלך יתנהג בעולם ולא יביא מבול שיהיה בו סדר של כלם.

חֶמְדָּה טוֹבָה יֵשׁ לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבֵית גְּנָזָיו, שֶׁנִּגְזַר אֲצָלוֹ תתקע"ד [974] **דּוֹרוֹת קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם**. קשא למאי הוצרך לאודעינהו האי מלתא דתתקע"ד דורות? ונראה

לי בס"ד נתכוון להודיעם שאם ירצו עתה לקבל התורה לא יתן להם יען כי מעיקרא היתה התורה חלקם של ישראל בלבד דכתיב (תהלים קמז, יט) מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וכו' והסימן המעיר על זאת הוא שגנזה אצלו תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם שמספר זה הוא עולה כמנין **יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב** [974] לרמוז מעיקרא דהתורה היא ישועות יעקב בלבד.

גם רמז להם בזה על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל במדרש דקודם מתן תורה אמר הקדוש ברוך הוא לשר אדום אם ירצה לקבל אומה שלו את התורה ושאל מה כתיב בה אמר לו 'לֹא תִרְצָח' והשיב אי אפשר שיקבלו התורה כי ברכת עשו עַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה (בראשית כז, מ) ומוכרח להיות שופך דמים ואמר לשרי עמון ומואב ושאלו מה כתיב בה? אמר לו 'לֹא תִנְאָף' והשיבו אי אפשר לקבל כי ראשיתם נולדו מניאוף שהרו בנות לוט מאביהן (בראשית יט, לו) ואמר לישמעאל והשיב אי אפשר כי הוא פרנסתו מגזל וגניבה עיין שם. נמצא התורה יש בה 'סוּר מֵרָע' ויש בה 'וַעֲשֵׂה טוֹב' ואפילו שיהיו יכולים אומות העולם לקיים חלק עשה טוב אי אפשר להם לקיים חלק סור מרע והנה '**סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב**' [974] הוא מספר תתקע"ד ולכן אמר להם גנוזה אצלו תתקע"ד דורות רמז להם במספר תתקע"ד על 'סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב' (תהלים לד, טו) שאי אפשר לאומות העולם לקיים מספר זה כולו כי אם חציו.

או יובן מספר '**תּוֹעֶלֶת חַיִּים**' [974] הוא תתקע"ד רמז להם במספר זה שזכר כי התורה היא תועלת החיים אלו ישראל דכתיב בהו וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם (דברים ד, ד) מה שאין כן העכו"ם.

ומה שאמר '**וְהוּא מְבַקֵּשׁ לִתְּנָהּ לְבָנָיו**' רמז בזה טענת ביטול בן המצר שהוא מדין בנים שיש לישראל דין בנים ובכן ליכא בן המצר ועוד רמז טענה אחרת באומרו 'וְהוּא מְבַקֵּשׁ לִתְּנָהּ לְבָנָיו' הוא מעצמו ולא בקשו הם ממנו.

מִיָּד עָנוּ כֻלָּם וְאָמְרוּ: "**ה' יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם**" (**תהלים כט, יא**). פירוש ישראל עזים שבאומות ואם לא נתנה להם תורה שמתשת כוחן היו עושים מלחמות גדולות בעולם אך עתה שניתנה להם תורה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם.

או יובן בס"ד כיון דניתנה להם תורה זוכים בשלום שעל ידי כך יש שלום בין הנפש ובין הגוף כי אף על גב דהנפש אינה אוהבת מזון הגשמי ואם יאכל האדם יותר מדאי על כדי חיותו תצטער הנפש ולא תתן לו כח הנה בעתה שנתנה להם תורה שמתשת כח הגוף וצריך האדם לאכול מאכל חשוב יותר מדאי כדי שיהיה לו כח לעסוק בה נח לנפש בזה ולא תהיה נגדית וחולקת בענין הגוף.

דף קטז:

אַחַר חֲמִשִּׁים שָׁנָה נִתְגַּיְּרָה (שמואל ב כד, כד). יש להקשות הוה ליה למימר 'אַחַר כָּךְ נִתְגַּיְּרָה' דהא אמר בת עשר שנים היתה ביציאת מצרים וידוע דארבעים שנה היו במדבר? ונראה לי בס"ד רמז לפי דרכו במספר דחמשים להורות לנו הסיוע שבא לה משם הקדוש יל"י [50] הרמוז בראשי תיבות **יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב** (תהלים כט, י) וגם ראשי תיבות **לָמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ** (תהלים ס, ז) שמספרו חמשים ולכן עלתה נשמתה מן הקליפה ברגע אחת וזכתה לרוח הקודש.

אָמְרָה: יָמָחֵל לִי בִּשְׂכַר חֶבֶל וּפִשְׁתִּים וְחַלּוֹן. נראה מאחר כי היה לה נפש קדושה בקשה מחילה בעד אותם הימים שעברו בגיותה ואף על גב דליכא במצות בני נח איסור זנות בפנויה, אמרו רבותינו ז"ל אחר המבול עשו סייג וגדרו גדר אפילו בפנויה וכמו שאמרו במדרש בענין שכם.

ונקטה שלשה דברים לכפר בעד חטאה במעשה ודבור ומחשבה אך בילקוט איכא שאמרה 'חטאתי בנדה ובחלה ובהדלקת הנר ימחול לי בשכר חבל וחומה וחלון' עיין שם. ונראה לי בס"ד **חֶבֶל** [40] עם ג' האותיות גימטריא חַלָּה [43] בו יתוקן עון חלה **וּבַחוֹמָה** יש אותיות 'חמה' שהיא מאירה לעולם בה יתוקן חטא הַדְּלָקַת הַנֵּר שהוא המאיר לאדם גם חמה תרגום של ראיה ובנר תהיה הראיה לאדם **וּבְחַלּוֹן** יתוקן עון דם נדה שהוא יוצא מן החלון שבגוף וכתבו המקובלים ז"ל שהיתה גלגול חוה ולכן אמרה כנגד שלשה דברים אלו שחטאה בהם חוה.

ונראה לי נקטה 'חֶבֶל חַלּוֹן חוֹמָה' דראשי תיבות שלהם ג' פעמים ח' שהם מספר כ"ד כדי לטהר עצמה באלו כ"ד זיני דמסאבותא שהם מספר וְאֵיבָה [24] הכתוב בענין הנחש (בראשית ג, טו) ובעבור זאת זכתה שיצאו ממנה ח' נביאים הרמוזים באות ח' של חלון חומה חבל והם משולשים כי הנביא משולש שאין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר וגם בשמה נרמז זה שנקראת רב ח' שהיה לה רבנות ומעלה מן ח' נביאים שיצאו ממנה.

לְפִיכָךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹשֶׂה בָּמָה לְעַצְמוֹ וּמַקְרִיב עָלֶיהָ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה. נראה לי בס"ד על פי מה שכתבו התוספות דעכו"ם נקראים בשם הָאָדָם [50] במספר אות ה"א והוא כמנין במה [47] עם כולל ג' אותיות ולזה אמר 'בונה במה לעצמו' דייקא ובזה יובן חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ כִּי בַמֶּה נֶחְשָׁב הוּא (ישעיה ב, כב) פירוש חדלו מן העכו"ם הנקרא האדם אשר נשמה שלו היא באפו כמנין כנבלה [אולי צ"ל במה] שזה במה נחשב הוא חשבונו גימטריא במה.

זִילוּ דַּבְּרוּ תְּרֵי עוֹלְמֵי גִּילָאֵי, וְחָזוּ הֵיכָא דְּמַסְקָא יַמָּא שִׁרְטוֹן. פירש רש"י ז"ל בשביל שינוי. נראה לי בס"ד כוונתו בזה שלא תקפיד אִיפְּרָא הוּרְמִיז על אשר היו המקריבים נכרים והיא רצתה שישראל יקריבו דלכך שלחה זה לרבא ולכן אמר שיביא שני בחורים נכרים בני גיל אחד דהיינו דומין זה בזה ביופי וקומה ועובי ובשנים כדי שאחר כך יאמר בקשנו ולא מצאנו ביהודים שנים דומין זה לזה כאלו שיש בזה כבוד ונוי למצוה.

גָּבָה מִכָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים זָהָב, שֶׁהֵם שֵׁשׁ מֵאוֹת. נראה לי בס"ד כיון בגביית שש מאות כמנין צדקות [600] ולזה אמר **צַדִּיק ה' צְדָקוֹת אָהֵב** (תהלים יא, ז) היא גביה הנזכר **יָשָׁר** אלו ישראל ששמם 'ישר א־ל' **יֶחֱזוּ פָּנָיו** בבית המקדש כמו שאמר הכתוב **יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶל פְּנֵי הָאָדֹן ה'** צְבָאוֹת (שמות כג, יז) גם גבייתו היתה בכסף שעולה כמנין משקל שש מאות שקל זהב כיוון למתק הדין שהוא זהב בכסף שהוא חסד וחכמה גדולה עשה בזה כי נמצא בזה הדין הוא בכח והחסד היא בפועל כי הזהב הוא בערך וחשבון אבל הכסף הוא נגבה בעין.

דף קיח:

עַיִן שֶׁלֹּא רָצְתָה לֵהָנוֹת מִמִּי שֶׁאֵינָהּ שֶׁלָּהּ, תִּזָּכֶה וְתֹאכַל כְּמִלֹּא עַיִן שֶׁלָּהּ (**בראשית מט, כב**).
נראה לי בס"ד מלוי עי"ן יו"ד נו"ן עולה מספר מלון [126] שנעשה לו מלון חדש. אי נמי מלוי הנזכר עולה כמנין 'מחזה אכילה' [126] כלומר אכילה שהיא תלויה במחזה שהוא ראיה ולא בגוף המקום וזכה לכך על אשר היה טהור ונקי גם במחזה שלא הסתכל בה.
ומה שאמר '**תֹּאכַל בֵּין הַשְּׁנוּאִים שֶׁלָּהּ**' נראה לי בס"ד זו מעלה גדולה דהקדושה שהיא בחלקו מתפשטת ויוצאה חוץ לחלקו דגם שכיניו נהנים ממנו וזהו מדה כנגד מדה הם כתיב בהם ויראו אותו מרחוק ויתנכלו אותו להמיתו ועתה הם רואים חלקו מרחוק ואוכלים קדשים שהם חיים לגוף כי כל אכילת מצוה היא רפואה וחיים.
וּבְכֻלָּן לֹא שָׁרְתָה אֶלָּא בְּחֶלֶק בִּנְיָמִין. נראה לי בס"ד לכן נתן יוסף הצדיק ע"ה לבנימין הצדיק ע"ה חֲמֵשׁ חֲלִפֹת שְׂמָלֹת (בראשית מה, כב) שהם ארבעה יתרים על אחיו לרמוז לו על ארבעה מקומות ששרתה שכינה לישראל בחלקו.
ומה שאמר בתיבת '**חֹפֶף עָלָיו כָּל הַיּוֹם**' (דברים לג, יב) שכל חפיפות תהיה בחלקו של בנימין, כי מקום בית קודש קדשים נקרא בית תפלה וידוע מה שאמר רבינו האר"י ז"ל דשערי תפלה הם בבינה וידוע כי הבינה שמינית מתתא לעילא ובאחדים אות שמיני הוא ח' ובעשרות אות שמיני הוא פ' ובמאות אות שמיני הוא ף' פתוחה הרי אותיות חפף שהם רומזים לבינה ששם הם שערי תפלה הפתוחים במקום ההוא של השראת

שכינה הנקרא בית תפלה כמו שנאמר כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים (ישעיה נו, ז).

מִדְּשָׂבַע כָּבְשׂוּ, שָׂבַע נַמִּי חָלְקוּ. פירש רש"י ז"ל סברה בעלמא היא. וקשא מאי סברה יש בזה הלא התבשיל בשתי שעות ונאכל בחצי שעה או ברבע שעה?

ונראה לי בס"ד על פי מה שאמר רבינו האר"י ז"ל בשער הכונות דארץ ישראל היא סוד המלכות כוללת לאה ורחל בסוד הפסוק עַד אָנָה בְּכִיָּה בְצִיּוֹן וּמִסְפֵּד בִּירוּשָׁלָיִם אַתָּה תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן וְתִבְנֶהָ חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם, שצריך לכוין ציון כנגד רחל וירושלים כנגד לאה. גם מפורש עוד בדברי רבינו האר"י ז"ל דארץ ישראל רומזת על שתיהן לאה ורחל ובה יהיה תיקון שתיהן ומפורש בדבריו דתיקון שתיהם הוא בסוד שבעה ושבעה לכן מלך דוד המלך ע"ה תחלה בחברון שבע שנים לתקן את רחל ואחר כך מלך בירושלים לתקן את לאה. וכתוב בשער הפסוקים על ענין ארבעה עשר שנים שעבד יעקב אבינו ע"ה ברחל ז' שנים ובלאה ז' שנים וכן בחנוכת הבית עשה שלמה המלך ע"ה חג ז' ימים וז' ימים וכן בזכריה במנורה שבעה ושבעה מוצקות לנרות כולם הם שבעה כנגד רחל ושבעה כנגד לאה עיין שם.

ולכן גם הכא כיון דשבע כבשו מוכרח להיות שבע חלקו כי בשבע דכבשו הוא כנגד דרחל ושבע דחלקו הם כנגד לאה כי אי אפשר להיות הפרש ביניהם בענין השבע כמו שאמר רבינו האר"י ז"ל ודו"ק.

דף קיט.

נִשְׁתַּיְּרוּ לְשִׁילֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים חָסֵר אַחַת (**דברי הימים ב' ג, ב**). נראה לי בס"ד מספר זה הוא כמנין ראשי תיבות של י"ג מידות. גם עוד מספר שס"ט הנזכר הוא כמנין הַשָּׂלִיט בְּאַהֲבָה [369] כי יוסף דכתיב ביה ויוסף הוא השליט על הארץ נעשה שליט באהבה אהבוהו.

'**מְנוּחָה**' **זוֹ שִׁילֹה** '**נַחֲלָה**' **זוֹ יְרוּשָׁלַיִם** (**דברים יב, ט**). נראה לי בס"ד כי ידוע יוסף הצדיק ע"ה בבית שיש לו בחושן נוסף לו שם ב' אותיות ו"ן של ישורון וגם בשמו הטוב הוסיף לו השם יתברך אות ה"א כשמלך במצרים דכתיב עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם (תהלים פא, ו) הרי אותיות הו"ן וכנזכר במפרשים ולכן '**מְנוּחָה**' **זוֹ שִׁילֹה** כי 'מְנוּחָה' הוא 'חם הון' והיינו חם רצונו לומר ראה כי תרגום ראה חמא ושורש חמא חם. '**וְנַחֲלָה**' **זוֹ יְרוּשָׁלַיִם** כי ירידת האש מן השמים בראשנה היתה במדבר ובשניה היתה בירושלים בבית המקדש שבנה שלמה המלך ע"ה וירידת האש מן השמים נקראת כבוד ה' [58]

שהוא מספר חן [58] כמו שנאמר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וְיֵרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה' (ויקרא ט, ו) דקאי זה על ירידת האש ולכן ירושלים נקראת 'נַחֲלָה' חלק התיבה לשתים וקרי בה 'נח לה' כי ירידת האש היא כבוד ה' שהוא מספר נח.

ולמאן דאמר **נַחֲלָה' זוֹ שִׁילֹה** נראה לי בס"ד 'נַחֲלָה' היא 'חן לה' כי יוסף הצדיק ע"ה הוא בעל החן דכתיב וַיְמָצֵא יוֹסֵף חֵן (בראשית לט, ד) ולכן כתיב בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף (בראשית מט, כב) שהוא רצונו לומר חן.

ומה שאמר **'מְנוּחָה' זוֹ יְרוּשָׁלַיִם** נראה לי בס"ד כי ירושלים היא סוד לאה כמו שאמר רבינו האר"י ז"ל וידוע מה שאמר רבינו האר"י ז"ל במאמר כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל דקאי על ארבע פעמים מ"ו שהם מלוי שם ע"ב להמשיכם בלאה והיינו אמה גימטריא מ"ו עיין שם.

ובזה פרשתי בס"ד רמז הכתוב תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ (שמות טו, יז) כלומר תָּבִיא מ"ו וְתִטַּע מ"ו בְּהַר נַחֲלָתְךָ זו לאה. **ובזה פרשתי** בס"ד וּבִירוּשָׁלַם תְּנֻחָמוּ (ישעיה סו, יג) חלק התיבה לשתים וקרי בה 'תָּנוּחַ מ"ו'.

ולזה אמר **'מְנוּחָה' זוֹ יְרוּשָׁלַיִם** והיינו מנוחה 'נחה מ"ו' שימשך לה הארת מ"ו הנזכר וגם יש לרמוז א־ל י־ה [46] עולה מ"ו ונאמר דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַם וְקִרְאוּ 'אֵלֶיהָ' שהוא 'א־ל י־ה' ובעבור הארה זו של 'א־ל י־ה' ישלח לנו המבשר טוב שהוא אליה לבשרנו על הגאולה בבנין ירושלם עיר בחר לו י־ה ארץ החיים.

סליק מסכת זבחים